

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

**для підготовки до атестації здобувачів вищої освіти –
випускників за освітнім рівнем бакалавр
денної форми навчання
ОП «Міжнародне та європейське право»
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»
у 2022-2023 навчальному році**

Затверджено:

**Вченою радою Навчально-наукового
юридичного інституту
Протокол № 2 від 03. 11. 2022 р.**

**Голова Вченої ради
Навчально-наукового
юридичного інституту
проф. Валентина ВАСИЛЬЄВА**

м. Івано-Франківськ, 2022

Атестація випускників Освітньої програми «Міжнародне та європейське право» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право відбувається у формі атестаційного екзамену.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/03/polozenia-pro-dek-15.03.2023.pdf>).

Атестаційний екзамен передбачає оцінювання досягнення результатів навчання, визначених Стандартом та освітньо-професійною програмою.

Атестаційний іспит носить комплексний характер і складається з трьох складових: 1) загальноправова складова атестаційного іспиту, що містить освітні компоненти «Конституційне право»; «Міжнародне публічне право та право ЄС (англ. мовою)»; 2) галузева складова атестаційного іспиту, що включає освітні компоненти матеріального права «Цивільне право»; «Кримінальне право (англ. мовою)»; 3) галузева складова атестаційного іспиту, що об'єднує освітні компоненти процесуального права «Цивільне процесуальне право»; «Кримінальне процесуальне право».

Атестація здійснюється відкрито і публічно, завершується видачею документа встановленого зразка про присудження ступеня бакалавра із присвоєнням освітньої кваліфікації «Бакалавр права».

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

ЗАГАЛЬНОПРАВОВА СКЛАДОВА АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

ТЕМА: ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ, ЙОГО ЗМІСТ ТА СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ

Основні етапи становлення конституціоналізму. Поняття «конституціоналізму», його основні принципи. Співвідношення понять «конституція» та «конституціоналізм». Сучасні моделі конституціоналізму. Історична ретроспектива українського конституціоналізму.

ТЕМА: МІСЦЕ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА В СТРУКТУРІ ЗНАНЬ ТА ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ

Поняття конституційного права як галузі права. Предмет конституційного права. Конституційно-правові відносини. Суб'єкти конституційно-правових відносин в Україні та зарубіжних країнах. Об'єкти конституційно-правового регулювання. Конституційно-правові інститути. Поняття та особливості норм конституційного права. Критерії класифікації, види, структура конституційно-правових норм. Місце галузі конституційного права в системі національного права.

ТЕМА 3. КОНСТИТУЦІЯ ЯК БАЗОВЕ ДЖЕРЕЛО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Визначення терміну «конституція». Характеристика перших конституцій в США та Європі. Класифікація сучасних конституцій. Гарантійні, номінальні та фіктивні конституції в сучасних державах. Писані та неписані конституції. Правова характеристика писаних некодифікованих конституцій та неписаних конституцій (на прикладі Великобританії та Швеції). Постійні та тимчасові конституції. Особливості прийняття октройованих, договірних та «народних» конституцій. Характеристика гнучких, жорстких та змішаних конституцій. Юридичні властивості конституції. Порядок прийняття та внесення змін до конституцій. Характеристика Конституції України та її місце в системі джерел конституційного права.

ТЕМА: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНШИХ ДЖЕРЕЛ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Поняття «джерела конституційного права». Класифікація джерел конституційного права. Закон як джерело конституційного права, його ознаки та види. Конституційні закони та їх характеристика. Органічні закони в зарубіжних країнах. Звичайні закони та сфера їхнього регулювання. Міжнародні договори як джерело конституційного права. Характеристика Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 2014 р. Основні міжнародні договори в сфері прав людини. Підзаконні нормативні акти. Ордонанси Франції, декрети Італії, уповноважуючі закони Іспанії. Акти органів конституційного контролю:

американська модель конституційного контролю та європейська. Конституційні судові прецеденти. Конституційні звичаї, сфера їх застосування.

ТЕМА: ПРИНЦИПИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА, ЇХ ЗМІСТ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Визначення змісту принципів конституційного права та їх класифікація. Загальні та спеціальні принципи конституційного права. Матеріальні та процесуальні принципи конституційного права. Принцип поваги до прав людини та основних свобод. Характеристика Конституції України в частині закріплення принципу поваги до прав людини. Принцип розподілу влади, історична ретроспектива його становлення. Система стримувань та противаг. Принцип верховенства права. Доповідь Венеціанської комісії «Про верховенство права» 2011 р. Визначення принципу верховенства права в Конституції України. Принципи конституційного права країн романо-германської правової сім'ї. Принципи конституційного права в країнах англо-американської правової сім'ї. Принципи конституційного права в країнах релігійного права та далекосхідної групи.

ТЕМА: ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ДЕРЖАВИ

Визначення змісту поняття «права людини». Відмінність між правами людини та свободами. Ознаки основних прав людини. Природні та невідчужувані права людини. Відмінності між правами людини та громадянина. Класифікація прав людини. «Позитивні» та «негативні» права. Характеристика «Білю про права» США 1792 р. в контексті «негативних» прав. Характеристика громадянських, політичних, соціальних, економічних та культурних прав. Абсолютні та відносні права, можливості їхнього легітимного обмеження. Покоління прав людини.

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ

Зміст поняття «гарантії прав та свобод людини». Нормативні гарантії реалізації прав та свобод людини. Інституційні юридичні гарантії. Роль громадських організацій у захисті і забезпеченні прав людини. Самозахист як структурний елемент національної системи захисту прав людини. Складові права на судовий захист. Конституційна скарга як гарантія захисту прав людини. Поняття міжнародного стандарту прав людини. Універсальна система захисту прав людини: головні та допоміжні органи ООН, конвенційні органи, спеціалізовані установи ООН; Міжнародний кримінальний суд. Регіональна система захисту прав людини: Рада Європи, Європейський Союз, Організація американських держав, Африканський союз, Організація ісламського співробітництва.

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Поняття конституційного статусу особи, його структурні елементи. Розмежування конституційного та конституційно-правового статусу особи. Конституційна правосуб'єктність. Момент виникнення правоздатності особи, випадки її законного

обмеження. Дієздатність особи, повна та часткова дієздатність. Деліктоздатність суб'єкта права. Загальна та спеціальна конституційна правосуб'єктність. Громадянство як елемент конституційного статусу особи. Принципи громадянства України. Документи, що підтверджують громадянство України. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Порівняння конституційних обов'язків в Україні та зарубіжних країнах (Австрія, Іспанія, Італія, Болгарія, Японія).

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГРОМАДЯНСТВА

Філіація як спосіб набуття громадянства (принцип «права крові», принцип «права ґрунту»): законодавство України та зарубіжних країн. Натуралізація як спосіб набуття громадянства за волевиявленням особи. Надання громадянства як акт вдячності (дарування): особливості процедури та правові наслідки. Реінтеграція та репатріація. Випадки обмеження права на вихід із громадянства. Підстави втрати громадянства. Правовий режим іноземних громадян: національний режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний (преференційний) режим, режим взаємності (ідентичності). Підстави неможливості видворення або видачі іноземних громадян. Апатриди та їх конституційно-правовий статус. Конституційно-правовий статус біженців: аналіз міжнародного та національного права. Особливості конституційно-правового статусу внутрішньо переміщених осіб.

ТЕМА: ФОРМА ПРАВЛІННЯ СУЧАСНИХ ДЕРЖАВ

Визначення змісту поняття «форма держави», її структурні елементи. Монархія як форма правління та її характерні ознаки. Абсолютна монархія, її основні риси. Дуалістична та парламентська монархії. Схожість і відмінність президентської та парламентської республік. Змішані форми правління, їх особливості в зарубіжних країнах. Характеристика України за формою державного правління. Визначення поняття «форма політичного режиму». Демократичний політичний режим, його характерні риси. Недемократичні політичні режими: авторитарний та тоталітарний, їх особливості.

ТЕМА: ФОРМА ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ

Поняття та зміст державної території. Територіальне верховенство, складові поняття. Територіальний устрій держави. Політична самостійність територіальних одиниць. Види унітарних держав та їх ознаки. Федеративні держави та їх ознаки. Види федерацій. Способи створення федерацій. Симетричні і асиметричні федерації, їх характеристика. Правовий статус суб'єктів федерації. Договірні, конституційні та договірно-конституційні федерації, їх особливості. Юридичний статус територіальних автономій. Регіоналістична держава, її ознаки.

ТЕМА: ВИБОРИ ТА РЕФЕРЕНДУМ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ У ДЕРЖАВІ

Конституційно-правові основи демократії. Безпосередня демократія: поняття, конституційна природа, форми. Поняття та форми представницької демократії. Поняття і соціальне значення виборів. Виборчі системи: поняття та види. Поняття і конституційно-правова регламентація референдумів. Види референдумів. Світова практика щодо

підготовки і проведення референдуму, його основні стадії. Нетипові форми безпосередньої демократії. Загальна характеристика виборчого законодавства України.

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Поняття громадянського суспільства, його структура і принципи самоорганізації. Конституційні основи громадянського суспільства та його основні інститути. Конституційні основи формування і розвитку громадянського суспільства в Україні. Поняття і види громадських об'єднань. Порядок створення та припинення діяльності громадських об'єднань. Конституційно-правовий статус політичних партій.

ТЕМА: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Державна влада як інститут конституційного права та мета її функціонування. Легітимність державної влади. Основоположні конституційні принципи організації та функціонування державної влади. Основи розмежування функцій здійснення державної влади.

Суб'єкти конституційно-правових відносин з приводу організації та функціонування державної влади. Об'єкти конституційно-правових відносин з приводу організації та функціонування державної влади.

Система державних органів, що здійснюють державну владу. Поняття, основні риси органу державної влади та їх види. Закріплення системи органів державної влади в Конституції України.

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПАРЛАМЕНТУ

Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Функції Верховної Ради України (законодавча, установча та контрольна).

Чисельний склад і структура Верховної Ради України. Організація Верховної Ради України. Органи і посадові особи Верховної Ради України. Порядок обрання і повноваження Голови Верховної Ради України, першого заступника і заступника Голови Верховної Ради України. Комітети Верховної Ради України: порядок і принципи формування, перелік, повноваження. Тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії Верховної Ради України.

Правова регламентація організації роботи Верховної Ради України. Поняття та стадії законодавчого процесу. Суб'єкти права законодавчої ініціативи. Ухвалення законопроекту. Промульгація закону Президентом України. Введення в дію законів і інших актів Верховної Ради України. Органи і посадовці при Верховній Раді України. Допоміжний апарат Верховної Ради. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: порядок призначення, повноваження.

ТЕМА: ПРАВОВИЙ СТАТУС ЧЛЕНА ПАРЛАМЕНТУ

Конституційно-правовий статус народного депутата України. Порядок проведення виборів народних депутатів України. Форми діяльності народного депутата України. Права народного депутата України у Верховній Раді України. Право народних депутатів України об'єднуватися в депутатські фракції (групи). Право депутатського звернення та

запиту. Права народного депутата України у взаємовідносинах із органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, об'єднаннями громадян України та іноземних держав. Права народного депутата України у взаємовідносинах із засобами масової інформації, на забезпечення інформацією та на її використання. Обов'язки народних депутатів України.

Види та загальна характеристика гарантій діяльності народного депутата України. Депутатська недоторканність. Дostroкове припинення повноважень народного депутата України.

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГЛАВИ ДЕРЖАВИ

Конституційний статус Президента України як глави держави та його місце в механізмі державної влади. Функції та компетенція Президента України. Повноваження Президента України щодо законодавчої влади. Повноваження Президента України у сфері особистого статусу громадян. Конституційні основи взаємовідносин Президента України з органами виконавчої влади. Повноваження Президента України у сфері міжнародних відносин, оборони і охорони правопорядку, прав і свобод громадян України. Акти глави держави. Контрасигнатура актів глави держави.

Порядок обрання Президента України. Конституційні підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Відставка Президента України. Неможливість виконання Президентом України своїх обов'язків за станом здоров'я. Усунення Президента України з поста в порядку імпичменту Верховною Радою України. Виконання обов'язків Президента України у разі дострокового припинення повноважень Президента України.

ТЕМА: СИСТЕМА ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Поняття, функції, система органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів України вищий орган в системі органів виконавчої влади. Склад Кабінету Міністрів України та порядок формування. Порядок призначення на посаду Прем'єр-міністра України.

Компетенція Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Відповідальність Кабінету Міністрів України. Відставка Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України.

Міністерства і інші центральні органи виконавчої влади: функції, структура, порядок формування. Система місцевих органів виконавчої влади. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. Порядок формування, склад і повноваження місцевих державних адміністрацій. Порядок призначення і відповідальність голів місцевих державних адміністрацій. Особливості організації виконавчої влади у Автономній Республіці Крим та м. Києві.

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Конституційні принципи правосуддя в Україні. Соціальна роль та система судової влади. Порядок формування судових органів. Суди загальної юрисдикції. Місцеві суди. Апеляційні суди. Загальні та військові суди. Спеціалізовані суди. Вищі спеціалізовані суди. Верховний Суд – найвищий судовий орган в системі судів загальної юрисдикції.

Засади здійснення правосуддя в Україні. Участь професійних суддів, народних засідателів та присяжних у здійсненні правосуддя. Призначення і обрання суддів.

З'їзд суддів України. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя.

Конституційно-правовий статус суддів. Порядок призначення і обрання суддів. Підстави та порядок припинення повноважень судді. Права та обов'язки суддів.

Конституційний Суд України та його місце в механізмі державної влади. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Юридичні вимоги до кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. Повноваження Конституційного Суду України та його акти. Процедура розгляду справ Конституційним Судом України. Офіційне тлумачення. Підстави визнання правового акту неконституційним та його юридичні наслідки. Конституційність міжнародних договорів України. Роль Конституційного Суду України у процедурі внесення змін до Конституції України та у процедурі імпичменту. Конституційне провадження, його форми і стадії. Суб'єкти і предмет конституційного подання і конституційного звернення.

Місце та роль органів прокуратури в системі органів державної влади в Україні. Завдання та функції прокуратури.

ТЕМА: АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ ДЕРЖАВИ

Поняття територіального устрою держави. Співвідношення територіального та адміністративно-територіального устрою. Конституційні засади територіального устрою України. Адміністративно-територіальна одиниця. Система адміністративно-територіальних одиниць України. Види адміністративно-територіальних одиниць за географічними ознаками. Правовий статус районів, областей.

Автономія: поняття і види. Види і форми територіальної автономії. Адміністративно-територіальна, національно-територіальна і національно-державна автономія. Форма автономії в Україні. Особливості конституційно-правового статусу міст Києва і Севастополя у складі України. Проблеми реформування адміністративно-територіального устрою.

ТЕМА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВЛАДИ

Поняття місцевого самоврядування і його політико-правова природа. Міжнародно-правова регламентація питань організації місцевого самоврядування. Європейська хартія про місцеве самоврядування. Принципи місцевого самоврядування в Україні.

Територіальна, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Форми здійснення місцевого самоврядування територіальною громадою як суб'єктом муніципальної влади. Органи і посадовці місцевого самоврядування. Статус сільських, селищних, міських рад як представницьких органів місцевого самоврядування. Статус голів, депутатів і виконавчих органів ради та їх повноваження.

Особливості статусу районних і обласних рад як органів місцевого самоврядування, що представляють загальні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст. Рішення органів місцевого самоврядування: порядок прийняття і юридична сила, припинення і скасування. Гарантії прав місцевого самоврядування.

ТЕМА: ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Поняття та принципи національної безпеки України. Основні загрози національним інтересам і національній безпеці України. Основні напрями державної політики з питань національної безпеки

Суб'єкти національної безпеки України. Загальна характеристика повноважень суб'єктів національної безпеки України: Президента України; Верховної Ради України; Кабінету Міністрів України; Ради національної безпеки і оборони України; міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; Національного банку України; судів загальної юрисдикції; прокуратури України; місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування; Збройних Сил України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної прикордонної служби України.

Об'єкти національної безпеки України: людина і громадянин, суспільство, держава.

Рада національної безпеки і оборони в системі забезпечення національної безпеки України. Поняття та основи організації оборони України. Повноваження органів державної влади, основні функції та завдання органів військового управління, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, обов'язки посадових осіб, права та обов'язки громадян України у сфері оборони.

Підготовка держави та населення до оборони України. Військовий територіальний поділ України.

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО ТА ПРАВО ЄС (англ. мовою)

ТЕМА: ПОНЯТТЯ, ОСОБЛИВОСТІ ТА ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА. ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Проблема визначення терміну міжнародне право. Предмет, об'єкт і суб'єкти міжнародного права. Система і структура сучасного міжнародного права. Галузі, інститути й норми міжнародного права. Функції міжнародного права. Основні етапи розвитку міжнародного права та риси сучасного міжнародного права. Співвідношення міжнародного публічного права та національного права.

Поняття суб'єкта міжнародного права та міжнародної правосуб'єктності. Види міжнародної правосуб'єктності. Класифікація суб'єктів міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність держави. Україна як суб'єкт міжнародного права.

Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, які борються за незалежність. Державоподібні утворення – суб'єкти міжнародного права. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Індивіди як суб'єкти міжнародного права.

Визнання держав у сучасному міжнародному праві, його юридичне значення. Форми, види, способи визнання. Визнання нових держав та урядів воюючої сторони.

Правонаступництво суб'єктів міжнародного права. Міжнародно-правове регулювання правонаступництва. Правонаступництво держав щодо міжнародних договорів, державної власності, державних архівів і державних боргів. Правонаступництво України в зв'язку з припиненням існування СРСР.

ТЕМА: НОРМИ ТА ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА. ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Поняття та види джерел міжнародного права. Міжнародний договір. Міжнародний звичай. Допоміжні джерела міжнародного права.

Поняття, структура, види норм міжнародного права. Поняття та форми реалізації норм права. Конвенційний, інституційний, нормативний, внутрішньодержавний, організаційно-правовий механізми реалізації норм міжнародного права.

Моністична і дуалістична теорії співвідношення міжнародного і національного (внутрішнього) права. Законодавство України про співвідношення міжнародного й внутрішньодержавного права. Імплементация. Трансформація, рецепція, відсилання.

Поняття і класифікація принципів міжнародного права. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до статуту ООН 1970 р. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р.

Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип невтручання у внутрішні справи. Принцип поваги прав людини. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип міжнародного співробітництва. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. Принцип поваги та захисту прав людини. Проблеми реалізації принципів міжнародного права.

ТЕМА: ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Поняття права міжнародних договорів. Поняття міжнародної угоди. Класифікація міжнародних договорів. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969р. Законодавство України про міжнародні договори. Структура міжнародного договору. Стадії укладання міжнародного договору. Ратифікація, прийняття, схвалення, приєднання до договору. Депозитарій. Промульгація договору. Дія та недійсність міжнародного договору. Принцип *pacta sunt servanda*. Термін дії договорів. Пролонгація. Тлумачення міжнародних договорів. Припинення дії міжнародних договорів. Закінчення терміну. Денонсація договору. Перегляд договору. Анулювання договору.

ТЕМА: ТЕРИТОРІЯ ТА НАСЕЛЕННЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Поняття території у міжнародному праві та їх класифікація. Державна територія. Територія зі змішаним режимом. Міжнародна територія загального користування. Космічний простір. Правові режими Арктики, Антарктики.

Юрисдикція держави над своєю територією. Склад державної території: сухопутна, водна, повітряна території та надра. Правові підстави та способи зміни державної території. Цесія, плебісцит, референдум, ад'юдикація. Неправомірні способи зміни території: анексія, дебелияція. Поняття і види державних кордонів, їх делімітація та демаркація. Державні кордони України.

Поняття населення в міжнародному праві. Інститут громадянства. Види набуття громадянства в міжнародному праві. Спрощена процедура набуття громадянства. Позбавлення громадянства. Іноземці, правовий статус іноземців. Особи без громадянства, їх правовий статус.

ТЕМА: ДИПЛОМАТИЧНЕ ТА КОНСУЛЬСЬКЕ ПРАВО

Джерела дипломатичного і консульського права. Внутрішньодержавні і закордонні органи зовнішніх зносин. Дипломатичні представництва в іноземних державах. Дипломатичний корпус. Основні функції, привілеї та імунітети дипломатичного представництва. Початок та закінчення місії. Агреман. Вірчі грамоти. Персона non grata.

Консульські представництва та їх види. Інститут консульства. Функції консулів. Консульський апарат. Екзекватура. Представництво держави при міжнародній організації. Торгівельні представництва. Функції торговельних представництв за кордоном. Спеціальні місії. Дипломатичний протокол.

ТЕМА: МІЖНАРОДНО – ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВ

Поняття міжнародної відповідальності. Міжнародно-правове регулювання міжнародної відповідальності. Поняття міжнародно-правової відповідальності. Статті з міжнародної відповідальності держав (*Draft Articles on State Responsibility*).

Підстави міжнародної відповідальності. Відповідальність за порушення договорів. Відповідальність держави за дії органів та осіб, що діють від імені держави. Обставини, що виключають протиправність діяння. Форми та види відповідальності за міжнародні протиправні діяння. Види правопорушень, за які настає відповідальність в міжнародному праві. Міжнародні військові трибунали. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Колективна відповідальність організацій за міжнародним правом.

ТЕМА: ПРАВО ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО)

Міжнародне право в період збройних конфліктів – галузь міжнародного права. Види збройних конфліктів. Принципи міжнародного гуманітарного права. Суб'єкти міжнародного гуманітарного права. «Право Гааги». «Право Женеви». Характеристика чотирьох Женевських Конвенцій та Першого та Другого Додаткових Протоколів до них.

Характеристика міжнародних збройних конфліктів, внутрішніх збройних конфліктів та інтернаціоналізованих збройних конфліктів. Статуси учасників війни. Комбатанти, цивільне населення, військовополонені, поранені. Початок війни і його правові наслідки. Театр війни. Учасники збройних конфліктів. Обмеження засобів і методів ведення війни. Ведення морської війни. Режим воєнного полону. Режим воєнної окупації. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Закінчення війни і її міжнародно-правові наслідки. Нейтралітет у війні.

ТЕМА: МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

Поняття міжнародного спору. Становлення та розвиток принципу вирішення міжнародних спорів. Конвенція про мирне вирішення спорів 1907 р. Статут ООН. Декларація про принципи міжнародного права 1970 р.

Міжнародна процедура з примирення. Слідчі комісії. Міжнародна судова процедура. Міжнародний Суд ООН. Міжнародний арбітраж (третейський суд). Розв'язання спорів у міжнародних організаціях. Посередницькі ініціативи України у врегулюванні конфліктів.

Міжнародні протиправні діяння, їх класифікація. Міжнародні фінансові злочини. Міжнародний тероризм. Геноцид. Військові злочини. Злочини проти людства. Агресія як міжнародний злочин.

Індивідуальна кримінальна відповідальність та відповідальність держави за вчинення міжнародних злочинів. Міжнародно-правове забезпечення боротьби зі злочинністю. Напрями боротьби зі злочинністю, яка має транснаціональний характер.

Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Правова допомога у кримінальних, цивільних, інших справах. Екстрадиція злочинців. Роль України в міжнародних організаціях в напрямку боротьби зі злочинністю.

ТЕМА: МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО

Поняття, особливості, принципи міжнародного економічного права. Об'єкти і предмет міжнародного економічного права. Джерела міжнародного економічного права. Міжнародні економічні договори.

Суб'єкти міжнародного економічного права. Примусові заходи в міжнародних економічних відносинах. Договірні-правовий та інституційний механізми міжнародних економічних відносин. Новий міжнародний економічний порядок і система міжнародної економічної безпеки.

Міжнародні економічні організації. Головні багатосторонні угоди в галузі міжнародних економічних відносин. ГАТТ/СОТ. Світова організація торгівлі. Врегулювання міжнародних економічних спорів. Міжнародні економічні організації в системі ООН.

ТЕМА: МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА. МІЖНАРОДНЕ ПОВІТРЯНЕ ТА КОСМІЧНЕ ПРАВО

Поняття, предмет, об'єкти, джерела міжнародного екологічного права. Принципи міжнародного екологічного права. Конвенція ООН з морського права 1982 р. Віденська конвенція про охорону озонного шару 1985 р. Рамкова конвенція про зміну клімату 1992 р. Всесвітня стратегія охорони природи МСОП 1980 р. «Декларація Ріо» 1992 р. ЛАНДШАФТ. Конвенція про захист фауни та флори в Європі 1979 р.

Міжнародні природоохоронні організації. ЮНЕП. МСОП. Європейське агентство з питань навколишнього середовища, Європейська мережа інформації і спостереження за навколишнім середовищем. Основні напрями і пріоритети міжнародного співробітництва України в екологічній сфері.

Поняття і джерела міжнародного повітряного права. Міжнародні польоти, польоти над державною територією. Правове регулювання міжнародних повітряних сполучень.

Поняття і джерела міжнародного космічного права. Міжнародно-правовий режим космічного простору та небесних тіл. Регламентация діяльності держав з вивчення та використання космічного простору і небесних тіл. Правовий режим космічних об'єктів. Космічні екіпажі. Міжнародні космічні організації. Недержавна космічна діяльність.

ТЕМА: МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО

Поняття міжнародного морського права, його кодифікація. Внутрішні морські води, їх правовий режим. Територіальні води, прилегла зона, відкрите море. Континентальний шельф, міжнародний район морського дна, виняткова економічна зона.

Міжнародні ріки, протоки і канали. Багатонаціональні, міжнародні, прикордонні ріки. Каботаж. Міжнародно-правовий режим судноплавства.

Конвенція ООН з морського права 1982 р.

ТЕМА: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Міжнародне співробітництво з питань захисту прав людини. Статут ООН - міжнародно-правова основа співробітництва держав по загальній повазі і дотриманню прав людини і основних свобод. Міжнародна хартія прав людини: Загальна декларація прав людини 1948 р, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року та протоколи до нього (1966 р. і 1989 р.)

Співпраця в сфері прав людини в рамках діяльності ОБСЄ. Людський вимір ОБСЄ.

Конвенція про політичні права жінок 1952 р. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Конвенція про права дитини 1989 р. Захист прав людини в діяльності спеціалізованих установ ООН. Співробітництво держав у боротьбі з масовими і грубими порушеннями прав людини. Конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за неї 1948 р. Конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. Конвенція про припинення злочину апартеїду і покарання за нього 1973 р.

Міжнародний контроль за дотриманням прав людини та основних свобод. Захист прав людини в рамках діяльності Європейського Союзу – Хартія основоположних прав ЄС 2000 р.

ТЕМА: ЄВРОПЕЙСЬКЕ СПІВТОВАРИСТВО ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄС

Зародження та розвиток ідеї європейської єдності. Панєвропеїзм ХХ сторіччя. Європа на шляху інтеграції. Передумови виникнення європейських співтовариств. Європейське співтовариство вугілля і сталі. Римські договори. Заснування ЄЕС і Євроатому. Маастрихтський договір 1992 р., та утворення Європейського Союзу. Амстердамський договір. Ніщський договір 26.02.2001 р. Дискусії щодо європейської конституції. Лісабонський договір 2007 р. Обов'язки держав-членів щодо Співтовариства. Примусове здійснення обов'язків держав-членів.

ТЕМА: ОСНОВНІ ПОХІДНІ ТА НЕПИСАНІ ДЖЕРЕЛА ПРАВА ЄС. ДІЯ НОРМ ПРАВА ЄС

Поняття та визначення права Європейського Союзу. Структура права Європейського Союзу. Співвідношення європейського права та права Європейського Союзу. Право Європейського Союзу в системі міжнародного права. Поняття та система джерел європейського права.

Право Європейського Союзу, внутрішньодержавне (національне право) та міжнародне право: співвідношення та взаємодія. Принципи права Європейського Союзу.

Первинне законодавство. Похідне законодавство. Постанови ЄС. Директива та ознаки директиви. Рішення. Необов'язкові акти. Прецедентне право Суду Європейського Союзу. Нетипові акти. Односторонні акти. Договірні акти. Додаткове законодавство. Офіційні угоди. Акти, які ухвалюють держави-члени за спільною згодою. Угоди, укладені Співтовариством. Угоди, що «пов'язують» Співтовариство. Договори, що укладаються Співтовариствами з міжнародними організаціями і третіми державами.

Співвідношення права Європейського Союзу з національним правом держав-членів. Пряма дія Права ЄС. Умови верховенства права ЄС. Принципи пропорційності та субсидіарності у праві Європейського Союзу. Юридична сила дії правових норм ЄС. Наслідки верховенства. Адекватне відшкодування. Відповідальність держав в разі порушення права ЄС.

ТЕМА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ТА РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Місце Європейського Парламенту в системі органів Європейського співтовариства. Функції та повноваження Європейського парламенту. Структура й організація роботи Європейського парламенту. Голова Європейського парламенту: порядок обрання та повноваження. Склад та порядок формування Бюро Європейського парламенту. Комісії Європейського парламенту.

Статус та повноваження Ради Європейського Союзу. Загальна та спеціальна Рада Європейського Союзу. Посада Голови Ради Європейського Союзу та порядок її заміщення. Комітет постійних представників (КОРЕПЕР). Прийняття актів у рамках Європейського Співтовариства (або першого стовпа ЄС). Прийняття актів у рамках спільної зовнішньої політики та політики безпеки (СЗБП, або другого стовпа ЄС). Прийняття актів у рамках співробітництва в сфері охорони порядку та кримінального правосуддя(або третього стовпа ЄС). Відповідальність Ради Європейського Союзу.

ТЕМА: ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ. СУДОВІ ОРГАНИ ЄС. ДОПОМІЖНІ ІНСТИТУЦІЇ ЄС

Місце Європейської комісії в системі органів Європейського Союзу. Склад, порядок формування та повноваження Європейської Комісії. Правовий статус Голови та членів Європейської комісії. Генеральні директорати та інші структурні підрозділи Європейської Комісії. Політична відповідальність Європейської Комісії.

Організаційно-правова структура судової системи Європейського Союзу. Порядок формування Суду Європейських Співтовариств. Розмежування юрисдикції Суду Європейських Співтовариств і Суду першої інстанції.

Економічний і соціальний комітет. Комітет регіонів. Науково-технічний комітет Євроатому. Економічний і фінансовий комітет. Комітет митного кодексу. Транспортний комітет. Комітет зайнятості. Банківська система ЄС.

ТЕМА: ОСНОВНІ СВОБОДИ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Поняття внутрішнього ринку в праві Європейського Союзу. Вільний рух товарів. Заборона митних зборів еквівалентних їм платежів. Заборона дискримінаційного внутрішнього оподаткування. Заборона кількісних обмежень. Обмеження експорту.

Вільний рух осіб. Вільний рух працівників. Свобода заснування та економічної діяльності. Вільний рух послуг. Вільний рух капіталів і платежів.

ТЕМА: ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА СУСІДСТВА

Особливості становлення Європейської політики сусідства. Інструменти європейського сусідства та партнерства. Розвиток східного партнерства ЄС. Переваги Європейської політики сусідства. Підписання Угоди про партнерство і співробітництво між ЄС та Україною. План дій Україна – ЄС. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС 2014 року. Особливості Угоди. Країни-члени Європейської політики сусідства.

ТЕМА: МИТНЕ ТА ПОДАТКОВЕ ПРАВО ЄС. ТОРГОВЕ ПРАВО ЄС.

Поняття митного права та його джерела. Митні збори, демпінгові збори, податки з обороту, акцизи. Митний союз: мета створення, напрями діяльності. Скасування митних зборів між країнами – членами Митного союзу. Опосередковане оподаткування. Загальний митний тариф. Митний кодекс Європейського Союзу. Поняття та джерела податкового права Європейського Союзу. Поняття податкової системи. Види податків. Правове регулювання податків. Загальна торгова політика і торгове право ЄС.

ТЕМА: ТРУДОВЕ І СОЦІАЛЬНЕ ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Основні етапи розвитку трудового та соціального права ЄС. Соціальна політика Європейського Союзу та її основні моделі. Заборона дискримінації в сфері трудового та соціального права ЄС. Охорона праці. Права працівників у разі їх звільнення.

Право працівників Європейського Союзу на участь в управлінні підприємством. Соціальне забезпечення в Європейському Союзі.

ТЕМА: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЄС. ПРАВО ЗОВНІШНІХ ЗНОСИН ЄС

Становлення та розвиток захисту прав людини в ЄС. Місце принципу поваги прав людини в договорах Євросоюзу з третіми країнами. Європейське громадянство. Хартія основних прав Європейського Союзу. Інституційний механізм Європейського Союзу в сфері захисту прав людини. Гармонізація законодавства в ЄС.

ГАЛУЗЕВА СКЛАДОВА АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ **(МАТЕРІАЛЬНЕ ПРАВО)**

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

ТЕМА: ВСТУП ДО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ЯК ПРИВАТНЕ ПРАВО В КОНТИНЕНТАЛЬНІЙ ТА АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКІЙ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ

Приватне і публічне право в континентальній правовій системі. Приватне і публічне право в англо-американській правовій системі. Система українського приватного права.

ТЕМА: ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ЯК ПРАВОВА ГАЛУЗЬ

Цивільне право в системі правових галузей в Україні та інших європейських державах. Предмет цивільно-правового регулювання суспільних відносин в Україні. Метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин в європейських державах. Принципи цивільного приватного права. Особливості цивільного права в англоамериканській правовій системі.

ТЕМА: ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ, ФРАНЦІЇ, НІМЕЧЧИНІ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ, КАНАДІ, США

Поняття та система джерел цивільного права в континентальній правовій системі. Роль і місце Конституції в структурі цивільного законодавства України, Німеччини та Франції. Німецьке цивільне уложення та Цивільний кодекс Наполеона як основні кодифіковані акти цивільного законодавства Німеччини та Франції. Цивільний кодекс України: структура та загальна характеристика. Роль судової практики в удосконаленні, тлумаченні та застосуванні цивільного законодавства в континентальній та англоамериканській правових системах. Дія цивільного законодавства в часі, просторі, та за колом осіб. Звичай як джерело цивільного права.

ТЕМА: ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ВИДИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Поняття цивільного правовідношення, елементи і структурні особливості цивільного правовідношення. Види цивільних правовідносин: речові, зобов'язальні, корпоративні і виключні правовідносини, немайнові цивільні правовідносини.

ТЕМА: ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ: ОСНОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ДОКТРИНИ

Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права. Поняття виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. Принципи і гарантії здійснення прав і виконання обов'язків у цивільному праві.

ТЕМА: ОХОРОНА І ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ: ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. Способи захисту цивільних прав. Судовий захист цивільних прав. Захист цивільних прав від незаконних актів публічної влади. Самозахист цивільних прав.

ТЕМА: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ЄВРОПЕЙСЬКА ДОКТРИНА ТА ПРАКТИКА

Особливості цивільно-правової відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності.

Підстави й умови цивільно-правової відповідальності. Поняття і склад цивільного правопорушення.

ТЕМА: ФІЗИЧНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ПОЛЬЩІ, СЛОВАЧЧИНИ ТА ЧЕХІЇ

Поняття правоздатності фізичних осіб та її співвідношення із суб'єктивним цивільним правом. Особливості правосуб'єктності фізичних осіб за законодавством України, Польщі, Словаччини та Чехії. Поняття та види дієздатності фізичних осіб. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. Порядок, умови та правові наслідки визнання особи безвісно відсутньою та оголошення померлою. Опіка та піклування. Місце проживання фізичної особи та його юридичне значення. Особливості правового положення фізичних осіб-підприємців.

ТЕМА: ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, АНГЛІЇ, США

Поняття й ознаки юридичної особи. Правоздатність і дієздатність юридичної особи. Органи юридичної особи. Представництва і філії юридичних осіб.

Порядок і способи створення юридичних осіб. Припинення діяльності юридичної особи шляхом правонаступництва. Порядок ліквідації юридичної особи. Неспроможність (банкрутство) юридичних осіб.

Види юридичних осіб в державах континентальної правової системи. Комерційні і некомерційні організації. Корпорації та установи в праві Англії та США.

ТЕМА: ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ УТВОРЕННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ЧЕХІЇ ТА ПОЛЬЩІ

Поняття, зміст і особливості цивільної правосуб'єктності публічно-правових утворень. Органи публічної влади, що реалізують цивільну правосуб'єктність держави й інших публічно-правових утворень. Випадки і порядок участі публічно-правових утворень у речових, зобов'язальних і інших цивільних правовідносинах.

ТЕМА: ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ЧЕХІЇ ТА СЛОВАЧЧИНИ І УГОРЩИНИ

Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. Матеріальні і нематеріальні блага як об'єкти цивільних правовідносин. Майно як основний об'єкт цивільного (майнового) обороту. Дії і послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Результати творчої діяльності й особисті немайнові блага як нематеріальні об'єкти цивільних правовідносин. Речі як об'єкти цивільних правовідносин. Майнові комплекси як об'єкти цивільного обороту. Гроші як об'єкти цивільних правовідносин. Особливості цивільно-правового режиму валютних цінностей. Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин та їх ознаки. Види цінних паперів.

ТЕМА: ПРАВОЧИНИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, ФРАНЦІЇ ТА НІМЕЧЧИНИ

Поняття і види правочинів. Умови дійсності правочинів. Форма правочину, наслідки її недотримання. Недійсність правочинів. Підстави недійсності правочинів. Заперечні і нікчемні правочини. Правові наслідки недійсності правочинів.

ТЕМА: ПРЕДСТАВНИЦТВО В УКРАЇНІ ТА ФРАНЦІЇ І НІМЕЧЧИНІ

Здійснення цивільних прав і виконання цивільно-правових обов'язків через представника. Поняття, значення, види представництва. Особливості комерційного представництва. Поняття і види та форма доручення. Представництво без повноважень і його цивільно-правові наслідки.

ТЕМА: СТРОКИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ, ФРАНЦІЇ І НІМЕЧЧИНІ

Поняття і цивільно-правове значення строків та термінів в законодавстві континентальної правової системи. Види строків у цивільному праві, їхня класифікація. Обчислення строків у цивільному праві. Поняття, значення, види строків позовної давності. Застосування і обчислення строків позовної давності. Призупинення і переривання спливу строку позовної давності. Відновлення строку позовної давності. Наслідки спливу строку позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

ТЕМА: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ЗАХИСТ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ)

Поняття та ознаки особистих немайнових прав. Здійснення та гарантії забезпечення особистих немайнових прав. Система особистих немайнових прав у Цивільному кодексі України та особливості правового регулювання особистих немайнових прав в державах англо-американської правової системи.

ТЕМА: ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПРИРОДНЕ ІСНУВАННЯ ОСОБИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ

Право на життя як невід'ємне право фізичної особи.

Право на охорону здоров'я та на медичну допомогу: їх забезпечення та реалізація. Зміст та забезпечення права на свободу та особисту недоторканість. Правове регулювання відносин у сфері донорства крові, її компонентів, органів та інших анатомічних матеріалів. Правова характеристика інших особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи (право на сім'ю, на опіку або піклування, на безпечне для життя та здоров'я довкілля).

ТЕМА: ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ СОЦІАЛЬНЕ БУТТЯ ОСОБИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНІ

Честь, гідність та ділова репутація як об'єкти правової охорони. Захист права на честь і гідність. Право на інформацію та види інформації. Правова охорона особистих паперів та кореспонденції.

Розпорядження особистими паперами. Обмеження права на таємницю кореспонденції. Інші особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття

фізичної особи (право на місце проживання, на недоторканість житла, на вибір роду занять, на свободу пересування, на свободу об'єднання та на мирні збори).

ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВО ВЛАСНОСТІ І РЕЧОВІ ПРАВА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ, НІМЕЧЧИНИ ТА ШВЕЙЦАРІЇ

Власність і право власності. Право власності як речове право та його зміст. Правомочності власника в різних правових системах. «Довірча власність» і проблема «розщепленої власності». Речове право за Цивільним уложенням Німеччини (класичний приклад речового права в європейських державах). Речове право за Швейцарським цивільним уложенням.

Первісні і похідні способи набуття права власності. Цивільно-правовий режим безгосподарних речей. Поняття значення набувальної давності. Підстави припинення права власності з волі власника. Випадки і порядок примусового вилучення майна у власника. Первинні підстави набуття права власності за законодавством країн континентальної правової системи (на прикладі законодавства Франції та Німеччини). Набувальна давність за Цивільним кодексом Франції, за Цивільним кодексом Квебека.

ТЕМА: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН В СФЕРІ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ОКРЕМІ ВИДИ МАЙНА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ШВЕЙЦАРІЇ

Особливості права власності на земельні ділянки. Поняття та ознаки житла як об'єкта права власності. Особливості права власності на тварин. Особливості набуття права власності на окремі види майна за Швейцарським цивільним уложенням.

ТЕМА: ПРАВО СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ І НІМЕЧЧИНИ

Поняття, підстави виникнення, види права спільної власності. Поняття і зміст права спільної часткової власності. Відчуження частки співвласника переважно право покупки його частки. Припинення спільної часткової власності. Право спільної сумісної власності. Особливості регулювання спільної власності за законодавством Франції. Спільна власність в Цивільному уложенні Німеччини.

ТЕМА: ОБМЕЖЕНІ РЕЧОВІ ПРАВА В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Поняття та види обмежених речових прав. Загальна характеристика володіння чужим майном. Поняття та види сервітутів. Земельні сервітути. Особисті сервітути. Право користування чужою землею для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Право користування чужою землею для забудови (суперфіцій).

ТЕМА: ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ТА ІНШИХ РЕЧОВИХ ПРАВ (УКРАЇНА, ФРАНЦІЯ, НІМЕЧЧИНА)

Поняття та види цивільно-правових способів захисту речових прав. Витребування майна власником з чужого незаконного володіння (віндикаційний позов). Добросовісне і недобросовісне володіння річчю, його цивільно-правове значення. Вимога про усунення

порушень, не зв'язаних з позбавленням володіння (негаторний позов). Позов про визнання права власності чи іншого речового права.

ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВИКЛЮЧНІ ПРАВА В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ, США, КАНАДІ

Поняття інтелектуальної діяльності. Цивільно-правовий режим результатів інтелектуальної діяльності. Система права інтелектуальної власності. Авторське та патентне право: спільне і відмінне у цивільно-правовому регулюванні відносин, пов'язаних з творчою діяльністю: особливості Великобританії, США і Канади.

ТЕМА: АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Поняття авторського права, його основні функції. Джерела авторського права. Міжнародно-правова охорона авторських прав. Об'єкти авторського права та критерії їх охороноздатності. Види об'єктів авторського права. Результати, що не є об'єктами авторського права. Суб'єкти авторського права та співавторство. Зміст суб'єктивного авторського права та строк його дії.

ТЕМА: ПАТЕНТНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ, США ТА КАНАДІ

Поняття патентного права. Джерела патентного права в США та Канаді. Міжнародні патентно-правові конвенції. Правове регулювання патентних відносин в Україні. Поняття й умови патентоспроможності винаходу. Поняття й умови патентоспроможності корисної моделі. Поняття й умови патентоспроможності промислового зразка. Оформлення прав на винахід, корисну модель і промисловий зразок.

ТЕМА: ВИКЛЮЧНІ ПРАВА НА ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ І ЇХНІХ ВИРОБНИКІВ В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Загальна характеристика правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг за законодавством Великобританії. Регулювання виключних прав на засоби індивідуалізації товарів і їх виробників в Україні. Поняття і зміст фірмового найменування. Поняття і види товарних знаків і знаків обслуговування. Цивільно-правова охорона найменування місця походження товару.

ТЕМА: СПАДКУВАННЯ ВЛАСНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ, ФРАНЦІЇ ТА НІМЕЧЧИНІ

Спадкові правовідносини: суб'єкти, об'єкти та зміст. Час і місце відкриття спадщини, строк прийняття спадщини. Оформлення спадкових прав та правові наслідки прийняття спадщини. Охорона спадкового майна. Відмова від спадщини, її оформлення і правові наслідки. Спадковий договір.

Поняття та умови дійсності заповіту. Права та обов'язки заповідача. Окремі різновиди заповіту. Порядок спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Специфіка спадкування окремих категорій осіб.

ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Поняття та елементи зобов'язання за законодавством України і Франції. Види цивільно-правових зобов'язань. Множинність сторін в зобов'язанні. Принципи та умови виконання зобов'язань. Підстави припинення зобов'язання за законодавством України, Франції.

ТЕМА: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Поняття та класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань. Види способів забезпечення зобов'язань у праві України і Франції. Неустойка: поняття, значення та види. Поняття та призначення завдатку. Поняття та призначення поруки. Особливості відповідальності поручителя. Підстави припинення поруки. Поняття та призначення гарантії. Поняття та види застави. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання.

ТЕМА: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР

Сутність та значення цивільно-правового договору у праві ЄС. Види договорів у цивільному праві ЄС. Основні принципи договірної права ЄС. Свобода договору та її обмеження у праві окремих європейських країн. Зміст цивільно-правового договору та його тлумачення. Порядок і стадії укладення цивільно-правового договору. Зміна та розірвання цивільно-правового договору.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ

Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу в праві Італії та праві України. Права та обов'язки продавця та покупця за договором купівлі-продажу.

Поняття та правові ознаки договору роздрібною купівлі-продажу за законодавством Іспанії та України. Окремі різновиди договору роздрібною купівлі-продажу в праві Греції та України: продаж товару за зразками; продаж товарів з використанням автоматів; продаж товарів з умовою про доставку товарів.

ТЕМА 36. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРІВ ДАРУВАННЯ, ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ ТА РЕНТИ

Поняття та елементи договору дарування за законодавством України та у праві Німеччини. Види договору дарування в праві. Поняття та елементи договору довічного утримання (догляду) у праві Туреччини, Хорватії та України. Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду). Рента.

ТЕМА: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗОБОВ'ЯЗАНЬ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ, УГОРЩИНІ ТА РУМУНІЇ. ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ ОРЕНДИ

Поняття та загальна характеристика договору майнового найму (оренди) за законодавством Чехії, Угорщини, Румунії, України. Предмет, сторони та строк договору майнового найму (оренди). Права та обов'язки наймача за договором майнового найму (оренди). Права та обов'язки наймодавця за договором майнового найму (оренди).

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРІВ НАЙМАННЯ ЖИТЛОВОГО ПРИМІЩЕННЯ Й ІНШІ ЖИТЛОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ. ОРЕНДА ДЕРЖАВНОГО І КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА

Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Предмет договору найму (оренди) житла. Сторони у договорі найму (оренди) житла. Права та обов'язки наймача, членів його сім'ї та наймодавця за законодавством України та Угорщини. Підстави та порядок припинення договору найму житла. Наслідки припинення договору.

Правова характеристика договору оренди державного і комунального майна за законодавством України і Чехії. Предмет і суб'єкти відносин оренди державного і комунального майна. Порядок укладення договору оренди державного і комунального майна в праві України. Припинення і продовження дії договору оренди державного і комунального майна в праві.

ТЕМА: ДОГОВІР ФІНАНСОВОЇ ОРЕНДИ. ДОГОВІР ОРЕНДИ ЗЕМЛІ. ПРОКАТ. ДОГОВІР ОРЕНДИ ТРАНСПОРТУ. ПОЗИЧКА

Договір оренди землі. Істотні умови договору в праві України і Угорщини. Порядок укладення договору оренди землі.

Поняття та види договору лізингу в праві України і Чехії. Суб'єкти та об'єкти договору лізингу. Зміст договору лізингу.

Характеристика договору найму (оренди) транспортних засобів в праві Чехії і України. Порядок укладення та форма договору найму (оренди) транспортних засобів. Зміст договору найму (оренди) транспортних засобів.

Договір прокату. Відмінності від договору оренди транспортних засобів.

Поняття та загальна характеристика договору позички.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ІЗ ДОГОВОРІВ ПРО РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Поняття, загальна характеристика та види договорів на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договори про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності: поняття, сторони та зміст. Договори про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності.

Ліцензійні договори про передачу виключних прав на об'єкти промислової власності, їх поняття і види в Україні та країнах романо-германської правової сім'ї.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРУ КОМЕРЦІЙНОЇ КОНЦЕСІЇ (ФРАНЧАЙЗИНГА)

Поняття, правова характеристика та сфера застосування договору комерційної концесії в праві Ісландії, Швеції та України. Об'єкти договору комерційної концесії. Сторони, форма та порядок укладення договору комерційної концесії за законодавством Фінляндії та України. Зміна та припинення договору комерційної концесії. Комерційна субконцесія.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРУ ПІДРЯДУ

Зобов'язання з виконання робіт за законодавством України, Італії, Франції, Польщі, Німеччини. Загальна характеристика договору підряду. Сторони договору підряду та залучення до виконання договору третіх осіб. Права та обов'язки сторін за договором підряду. Зміна і розірвання договору підряду. Класифікація видів договору підряду.

Загальна характеристика договору побутового підряду в праві Польщі. Особливості договору будівельного підряду за законодавством Німеччини. Зміст договору будівельного підряду. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт в праві Франції. Підряд на виконання проектних і пошукових робіт.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРУ НАДАННЯ ПОСЛУГ

Характерні риси зобов'язання з надання послуг. Послуга. Поняття та ознаки договору про надання послуг. Види договірних зобов'язань про надання послуг в праві Швейцарії та України. Зміст договору про надання послуг. Відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання договору про надання послуг. Припинення договору про надання послуг.

ТЕМА: ТРАНСПОРТНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Види перевезень та їх правове регулювання. Укладання договорів про перевезення вантажів. Зміст і виконання договорів про перевезення вантажів. Підстави і межі відповідальності перевізника за договором про перевезення вантажу. Особливості договору перевезення вантажу на різних видах транспорту.

Договори перевезення пасажирів і багажу. Цивільно-правовий захист споживачів транспортних послуг. Відповідальність за порушення транспортних зобов'язань.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРУ ЗБЕРІГАННЯ

Поняття і види договору зберігання в країнах романо-германської правової сім'ї. Права та обов'язки сторін за договором зберігання. Поняття та елементи договору зберігання на товарному складі. Права та обов'язки сторін за договором зберігання на товарному складі. Особливості зберігання речей у гардеробі організацій, речей у готелі. Секвестр. Договір охорони.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З НАДАННЯ ПОСЕРЕДНИЦЬКИХ ПОСЛУГ

Поняття договору доручення в праві Люксембургу та України. Елементи договору доручення. Форма договору доручення. Агентський договір. Договір морського агентування за законодавством Бельгії та України.

Поняття та елементи договору комісії. Права та обов'язки сторін за договором комісії. Окремі види договору комісії.

Загальна характеристика договору транспортного експедирування в праві Швейцарії та України. Права та обов'язки сторін за договором транспортного експедирування. Відповідальність за порушення договору транспортної експедиції, її підстави і межі.

Правова природа договору управління майном. Об'єкти управління. Особливості правового режиму майна, що знаходиться в управлінні за законодавством Бельгії та

України. Зміст і виконання договору управління майном. Відповідальність управителя. Припинення договору управління майном.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЗІ СТРАХУВАННЯ

Поняття, значення і види страхування. Форми і види зобов'язань по страхуванню.

Договір страхування в праві Бельгії та України. Форма договору страхування. Страховий поліс. Елементи зобов'язання по страхуванню. Страховий інтерес і форми його прояву в майновому й в особистому страхуванні. Строк у зобов'язанні по страхуванню. Зміст зобов'язання по страхуванню.

Учасники (суб'єкти) зобов'язання по страхуванню. Страховики. Страхові агенти і страхові брокери. Страхувальник (полісовласник). Вигодонабувач (бенефіціар) і застрахована особа. Виконання зобов'язань по страхуванню. Суброгація. Звільнення страховика від обов'язку надання страхових виплат. Припинення і недійсність зобов'язань по страхуванню.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРІВ ПОЗИКИ, КРЕДИТУ І ФІНАНСУВАННЯ ПІД УСТУПКУ ГРОШОВОЇ ВИМОГИ

Договір позики в праві Бельгії та України. Предмет та форма договору позики. Зміст і виконання договору позики. Наслідки порушення позичальником обов'язку по поверненню суми позики. Новація боргу в зобов'язаннях з позики.

Кредитний договір, його поняття і співвідношення з договором позики. Сторони кредитного договору в праві Швейцарії та України. Зміст і виконання кредитного договору. Договір товарного кредиту. Комерційний кредит. Споживчий кредит.

Договір фінансування під уступку грошової вимоги. Поняття і види факторингу в праві Люксембургу та України. Зміст і предмет договору факторингу. Виконання договору. Переуступка грошової вимоги.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРІВ БАНКІВСЬКОГО РАХУНКА І БАНКІВСЬКОГО ВКЛАДУ. РОЗРАХУНКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Договір банківського рахунка в праві Люксембургу та України. Укладення і оформлення договору банківського рахунка. Виконання договору банківського рахунка.

Договір банківського вкладу в праві Швейцарії та України. Сторони договору. Предмет договору банківського вкладу. Види банківських вкладів і їх оформлення (ощадна книжка ощадний сертифікат і т.д.). Внески на користь третіх осіб.

Зобов'язання по розрахунках. Поняття і правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Поняття і зміст безготівкових розрахунків за законодавством Швейцарії та України. Розрахунки платіжними дорученнями.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ДОГОВОРУ ПРОСТОГО ТОВАРИСТВА ТА З УСТАНОВЧОГО ДОГОВОРУ

Загальна характеристика договору про спільну діяльність за законодавством України. Поняття та зміст договору простого товариства. Правовий режим майна товаришів та ведення спільних справ товариства. Відповідальність товаришів по

загальних зобов'язання. Припинення договору простого товариства. Поняття, сторони та зміст установчого договору.

ТЕМА: ПОНЯТТЯ, ВИДИ І ФУНКЦІЇ ПОЗАДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Поняття й основні ознаки недоговірних зобов'язань, їх відмінність від договірних зобов'язань в праві України і Нідерландів. Види недоговірних зобов'язань в праві Словаччини, Іспанії та України. Функції недоговірних зобов'язань і недоговірної відповідальності.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З ОДНОСТОРОННІХ ПРАВочИНІВ І З ДІЙ У ЧУЖОМУ ІНТЕРЕСІ

Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Поняття та види дій у чужому інтересі в праві Іспанії. Правові наслідки здійснення дій по рятуванню здоров'я та життя фізичної особи. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ УНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ

Поняття і юридична природа зобов'язань, що виникають унаслідок заподіяння шкоди (деліктних зобов'язань) в праві Словаччини. Підстави і умови виникнення деліктних зобов'язань за законодавством Франції та України. Боржник і кредитор у деліктному зобов'язанні. Принцип генерального делікту.

Поняття моральної шкоди та випадки її компенсації. Відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів публічної влади чи посадових або службових осіб. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки в праві. Відшкодування шкоди, завданої малолітніми та неповнолітніми особами. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною фізичною особою та фізичною особою, дієздатність якої обмежена. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

ТЕМА: ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ УНАСЛІДОК БЕЗПІДСТАВНОГО ЗБАГАЧЕННЯ

Поняття «зобов'язання, що виникають з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави». Умови виникнення зобов'язань з безпідставного збагачення. Зміст зобов'язання з безпідставного збагачення в праві Іспанії, Словаччини, Нідерландів та України. Безпідставно набуте майно, що не підлягає поверненню.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО (англ. мовою)

ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Кримінальне право України як окрема галузь права: поняття, особливості, співвідношення з іншими галузями. Принципи кримінального права України (загальні,

міжгалузеві, галузеві). Принцип *nullum crimen sine lege* та його реалізація в кримінальному праві України.

Джерела кримінального права. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (далі – КК України) як основне джерело кримінального права України.

Чинність закону України про кримінальну відповідальність у часі: поняття, основні принципи. Особливості набрання та втрати чинності законом України про кримінальну відповідальність. Визначення часу вчинення кримінального правопорушення за КК України. Особливості визначення часу вчинення окремих різновидів кримінальних правопорушень (триваючих та продовжуваних, тих, які вчиняються (можуть вчинятися) кількома діями, з матеріальним складом). Зворотна дія закону України про кримінальну відповідальність у часі. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у просторі та за колом осіб: поняття та основні принципи (територіальний, громадянства, реальний, універсальний). Місце вчинення кримінального правопорушення.

ТЕМА: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА ВИДИ (ЗА СТУПЕНЕМ ТЯЖКОСТІ) КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ. ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Кримінальне правопорушення: поняття, ознаки та види. Поняття кримінального проступку та його ознаки. Поняття злочину та його ознаки. Об'єкт кримінального правопорушення: поняття, ознаки та види. Поняття, ознаки та основні різновиди потерпілого від кримінального правопорушення. Поняття та ознаки предмета кримінального правопорушення. Безпредметні кримінальні правопорушення.

ТЕМА: ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття та ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення та їх юридичне значення.

Суспільно небезпечне діяння. Поняття та форми суспільно небезпечного діяння. Особливості відображення діяння в статтях Особливої частини КК України. Дія як активна форма суспільно небезпечного діяння. Бездіяльність як пасивна форма суспільно небезпечного діяння. Юридичне значення непереборної сили, фізичного або психічного примусу за КК України.

Поняття суспільно небезпечних наслідків. Види суспільно небезпечних наслідків за КК України. Причинний зв'язок між діями та наслідками. Поняття причинного зв'язку. Час, місце, обстановка, знаряддя, засоби, спосіб вчинення кримінального правопорушення та їх кримінально-правове значення.

ТЕМА: СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття, ознаки та види суб'єкта кримінального правопорушення. Вік, із якого може наставати кримінальна відповідальність. Особливості встановлення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність.

Осудність та неосудність. Обмежена осудність. Поняття та критерії осудності. Поняття, критерії, юридичне значення неосудності. Поняття, критерії, юридичне значення обмеженої осудності.

Вчинення кримінального правопорушення у стані сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Юридичне значення вчинення кримінального правопорушення в стані сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

ТЕМА: СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття та ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.

Вина та її форми. Прямий умисел. Непрямий умисел. Визначений та невизначений умисел. Кримінально протиправна самовпевненість. Кримінально протиправна недбалість. Казус (випадок): поняття, значення, відмінність від кримінально протиправної недбалості.

Складна (подвійна, змішана) вина. Особливості змісту складної (подвійної, змішаної) вини у складах кримінальних правопорушень, передбачених КК України.

Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Мотив вчинення. Мета вчинення. Емоційний стан особи.

Помилка та її юридичне значення. Юридична помилка, її основні різновиди та значення. Фактична помилка, її основні різновиди та значення.

ТЕМА: СТАДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття, ознаки та види стадій кримінального правопорушення за КК України. Особливості визначення моменту закінчення окремих складів кримінального правопорушення.

Відмінність готування від виявлення наміру вчинити кримінальне правопорушення. Кваліфікація готування до кримінального правопорушення.

Замах на кримінальне правопорушення. Відмінність замаху від готування до кримінального правопорушення. Кваліфікація замаху на кримінальне правопорушення.

Добровільна відмова від доведення кримінального правопорушення до кінця. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття.

ТЕМА: СПІВУЧАСТЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ ЗА КК УКРАЇНИ

Поняття та ознаки співучасті у кримінальному правопорушенні за КК України.

Види співучасників кримінального правопорушення за КК України. Виконавець (співвиконавець). Організатор. Підбурювач. Пособник.

Вчинення кримінального правопорушення групою осіб. Вчинення кримінального правопорушення групою осіб за попередньою змовою. Вчинення кримінального правопорушення організованою групою. Вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією.

Підстава (підстави) та межі кримінальної відповідальності співучасників кримінального правопорушення. Особливості підстави (підстав) кримінальної

відповідальності співучасників кримінального правопорушення. Особливості та межі кримінальної відповідальності учасників організованої групи чи злочинної організації, передбачені КК України.

Добровільна відмова співучасників. Особливості добровільної відмови окремих видів співучасників, передбачені КК України. Кримінально-правова оцінка діянь окремих співучасників за наявності добровільної відмови.

Поняття, ознаки, форми співучасті та види співучасників за кримінальним законодавством країн Балтії (Литви, Латвії, Естонії).

ТЕМА: ПРИЧЕТНІСТЬ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

Поняття причетності до кримінального правопорушення та її форми (види). Особливості регламентації відповідальності за причетність до кримінального правопорушення в кримінальному праві України.

Заздалегідь не обіцяне приховування кримінального правопорушення: поняття, окремі прояви, особливості юридичної оцінки в кримінальному праві. Заздалегідь не обіцяне придбання або збут майна, завідомо здобутого кримінально протиправним шляхом. Неповідомлення про кримінальне правопорушення: поняття, окремі прояви, особливості юридичної оцінки. Потурання кримінальному правопорушенню: поняття, окремі прояви, особливості юридичної оцінки.

Поняття та форми причетності до кримінального правопорушення за кримінальним законодавством Республіки Польща.

ТЕМА: МНОЖИННІСТЬ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Поняття та юридичні ознаки множинності кримінальних правопорушень. Основні форми множинності, передбачені КК України.

Одиничне кримінальне правопорушення як елемент множинності кримінальних правопорушень. Поняття та основні різновиди одиничних кримінальних правопорушень. Продовжуване кримінальне правопорушення. Триваюче кримінальне правопорушення. Кримінальне правопорушення, склад якого передбачає альтернативні діяння. Складне (складене) кримінальне правопорушення.

Поняття, ознаки та види сукупності кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікації сукупності кримінальних правопорушень.

Поняття, ознаки та види повторності кримінальних правопорушень за КК України. Відмінність повторності кримінальних правопорушень від продовжуваного кримінального правопорушення. Особливості кваліфікації повторності кримінальних правопорушень.

Поняття, ознаки та види рецидиву кримінальних правопорушень за КК України. Співвідношення рецидиву і повторності кримінальних правопорушень. Особливості кваліфікації рецидиву кримінальних правопорушень.

Поняття, ознаки та форми множинності кримінальних правопорушень за кримінальним законодавством Федеративної Республіки Німеччина.

ТЕМА: ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ КРИМІНАЛЬНУ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ

Поняття та систематизація обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння в теорії кримінального права.

Необхідна оборона. Уявна оборона. Затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття кримінально протиправної діяльності організованої групи або злочинної організації.

Поняття та види обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння, за кримінальним законодавством Французької Республіки.

ТЕМА: ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Поняття та систематизація заходів кримінально-правового характеру. Заходи кримінально-правового характеру в межах кримінальної відповідальності особи. Заходи кримінально-правового характеру поза межами кримінальної відповідальності особи. Заходи кримінально-правового характеру, які можуть поєднуватись із кримінальною відповідальністю особи або застосовуватись самостійно.

ТЕМА: ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Відмінність звільнення від кримінальної відповідальності від її виключення. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності за діяння, що містять ознаки корупційних кримінальних правопорушень. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Особливості звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх.

ТЕМА: ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВИДИ

Поняття та ознаки покарання за КК України. Мета (цілі) покарання за КК України. Співвідношення покарання та інших заходів кримінально-правового характеру.

Система видів покарань. Види покарань, передбачені КК України. Види та особливості покарань, які можуть призначатись неповнолітнім. Основні та додаткові покарання. Особливості призначення основних та додаткових покарань.

Поняття, мета, система (види) покарання за кримінальним законодавством Чеської Республіки.

ТЕМА: ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ

Загальні засади призначення покарання, передбачені КК України. Характеристика окремих загальних засад призначення покарання за КК України. Обставини, які пом'якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання.

Спеціальні засади (правила) призначення покарання за КК України. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення та кримінальне правопорушення, вчинене у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання. Призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень. Призначення покарання за сукупністю вироків. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення. Особливості призначення покарання неповнолітнім.

ТЕМА: ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ ТА ЙОГО ВІДБУВАННЯ

Поняття та ознаки звільнення від покарання та його відбування. Відмінність звільнення від покарання та його відбування від звільнення від кримінальної відповідальності. Різновиди звільнення від покарання та його відбування, передбачені КК України. Особливості звільнення від покарання та його відбування за корупційні кримінальні правопорушення. Систематизація (класифікація) окремих різновидів звільнення від покарання та його відбування в теорії кримінального права.

Звільнення від покарання у зв'язку зі втратою особою суспільної небезпечності. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від покарання за хворобою. Звільнення від відбування покарання у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу засудженого для обміну як військовополоненого. Звільнення від відбування покарання на підставі закону про амністію. Звільнення від відбування покарання на підставі указу про помилування. Особливості звільнення від покарання та його відбування, передбачені КК України щодо неповнолітніх.

ТЕМА: СУДИМІСТЬ

Поняття та ознаки судимості. Загально-правові та кримінально-правові наслідки судимості в правовій системі України. Особи, які відповідно до КК України визнаються такими, що не мають судимості. Погашення судимості за КК України. Зняття судимості за КК України. Особливості погашення та зняття судимості, передбачені КК України щодо неповнолітніх.

ТЕМА: ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ, ПРИМУСОВЕ ЛІКУВАННЯ, ПРИМУСОВІ ЗАХОДИ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ

Поняття, мета, види примусових заходів медичного характеру. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру. Поняття примусового лікування за КК України. Підстави та умови застосування примусового лікування. Відмінність примусового лікування від примусових заходів медичного характеру.

Примусові заходи виховного характеру за КК України. Умови та підстави застосування примусових заходів виховного характеру до особи, що вчинила кримінальне правопорушення. Умови застосування примусових заходів виховного характеру до особи, що не досягла віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Види примусових заходів виховного характеру.

ТЕМА: СПЕЦІАЛЬНА КОНФІСКАЦІЯ

Поняття та юридична природа спеціальної конфіскації як окремого заходу в кримінальному праві. Відмінність спеціальної конфіскації від конфіскації майна як виду покарання.

Підстави застосування спеціальної конфіскації за КК України. Майно, яке відповідно до КК України підлягає спеціальній конфіскації.

ТЕМА: ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Поняття та юридична природа заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб. Підстави застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за КК України. Юридичні особи, до яких відповідно до КК України застосовуються заходи кримінально-правового характеру. Звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру за КК України.

Види заходів кримінально-правового характеру, які застосовуються до юридичних осіб. Особливості застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб, передбачені КК України.

ТЕМА: ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: окремі різновиди злочину, особливості їх окремих форм.

Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів злочину. Державна зрада: загальні ознаки складу злочину, особливості окремих форм. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки посягання на життя державного чи громадського діяча. Диверсія: загальні ознаки складу злочину, особливості окремих форм.

Особливості спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності за окремі види злочинів проти основ національної безпеки України.

Кримінально-правова охорона національної безпеки за кримінальним законодавством Республіки Польща.

ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ОСОБИ

Міжнародні стандарти у сфері забезпечення охорони життя, здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Кримінальні правопорушення проти життя особи. Поняття та види вбивства за КК України. Кваліфіковані види умисного вбивства: зміст окремих обтяжуючих обставин, особливості кваліфікації. Привілейовані види умисного вбивства. Вбивство через необережність, співвідношення з кримінальними правопорушеннями, склади яких передбачають загибель людини (людей). Доведення до самогубства.

Кримінальні правопорушення проти здоров'я особи. Поняття і види тілесних ушкоджень. Умисне тяжке тілесне ушкодження: особливості складів кримінального правопорушення, кваліфікація у разі поєднання з вчиненням інших кримінальних правопорушень. Розлад здоров'я як ознака окремих видів тілесних ушкоджень. Втрата

працездатності як ознака окремих видів тілесних ушкоджень. Домашнє насильство: особливості об'єкта та об'єктивної сторони, співвідношення з іншими кримінальними правопорушеннями проти здоров'я особи. Розмежування складів кримінальних правопорушень – залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи. Захоплення заручників: ознаки основного та кваліфікованих складів, співвідношення з незаконним позбавленням волі або викраденням людини. Торгівля людьми: особливості змісту окремих ознак складів кримінального правопорушення.

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Зґвалтування: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Сексуальне насильство: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Примушування до вступу в статевий зв'язок: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВИБОРЧИХ, ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА

Порушення таємниці голосування: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів кримінального правопорушення.

Порушення недоторканості житла: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Загальні ознаки кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним оберненням чужого майна на користь винуватої особи чи третіх осіб («розкрадання»). Крадіжка: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Грабіж: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Розбій: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Вимагання: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

Шахрайство: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Привласнення, розтрата та заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Особливості кваліфікації розбою і вимагання при конкуренції кримінально-правових норм та за сукупністю з іншими кримінальними правопорушеннями.

Умисне знищення або пошкодження чужого майна: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Самовільне зайняття земельної

ділянки та самовільне будівництво: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Міжнародні стандарти у сфері забезпечення охорони громадської безпеки. Створення, керівництво злочинною спільнотою або злочинною організацією, а також участь у ній: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень, особливості спеціального виду звільнення від кримінальної відповідальності.

Бандитизм: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складу кримінального правопорушення. Особливості кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених у складі банди чи злочинної організації. Кримінальні правопорушення терористичної спрямованості: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень, особливості спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності.

Кримінальні правопорушення, пов'язані з порушенням встановленого порядку обігу зброї, боеприпасів, вибухових пристроїв, вибухових речовин: об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінальних правопорушень.

ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Об'єктивні ознаки у складах кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту (крім водного та повітряного транспорту). Суб'єктивні ознаки у складах кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту (крім водного та повітряного транспорту).

ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ

Масові заворушення: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Хуліганство: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення.

ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Міжнародні стандарти у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Поняття наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, їх місце у складах відповідних кримінальних правопорушень. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки у складах кримінальних правопорушень, предметом яких є наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги та прекурсори.

**ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ
ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ТА ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН**

Погроза або насильство щодо особи, члена її сім'ї або близького родича у зв'язку зі здійсненням цією особою державної, громадської, службової чи професійної діяльності: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень.

Підкуп працівника підприємства, установи чи організації: ознаки основного і кваліфікованих складів кримінального правопорушення. Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів: об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів кримінальних правопорушень.

**ТЕМА: КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ
ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ**

Міжнародні стандарти у сфері протидії корупції.

Об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Наслідки у складах кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Предмет службового підроблення. Поняття неправомірної вигоди у складах кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

**ГАЛУЗЕВА СКЛАДОВА АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ
(ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО)**

ЦИВІЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

**ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО
ПРАВА**

Поняття і предмет цивільного процесуального права як галузі права. Метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин. Система цивільного процесуального права. Місце цивільного процесуального права в правовій системі України. Норми цивільного процесуального права, їх система. Дія норм цивільного процесуального права в часі, просторі та за колом осіб.

Джерела цивільного процесуального права. Цивільне процесуальне законодавство. Судова практика в цивільному судочинстві.

Поняття, завдання, стадії цивільного судочинства. Зміст завдань цивільного судочинства. Види проваджень в цивільному судочинстві.

ТЕМА: ЗАСАДИ (ПРИНЦИПИ) ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Поняття принципів цивільного судочинства. Значення принципів цивільного судочинства. Правові аксіоми у цивільному судочинстві.

Принцип верховенства права. Принцип права на суд. Принцип правової визначеності. Принцип пропорційності. Принцип доступності правосуддя. Мова цивільного судочинства. Гласність судового процесу. Принцип законності. Принцип диспозитивності цивільного судочинства. Принцип змагальності. Принцип публічності та судового керівництва. Принцип процесуальної рівноправності сторін. Принцип забезпечення права на перегляд та оскарження судового рішення. Принцип безпосередності судового розгляду. Принцип обов'язковості рішень суду. Розумність строків розгляду справи судом. Неприпустимість зловживання процесуальними правами.

ТЕМА: ЦИВІЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ

Поняття цивільних процесуальних правовідносин їх особливості та елементи. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин.

Поняття суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин. Види суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин.

Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Визначення складу суду. Склад суду. Відводи. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Наслідки відводу суду (судді). Відвід секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача.

ТЕМА: ЦИВІЛЬНА ЮРИСДИКЦІЯ ТА ПІДСУДНІСТЬ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ

Поняття цивільної юрисдикції. Види цивільної юрисдикції. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція.

Територіальна юрисдикція (підсудність): поняття та різновиди. Поняття підсудності у цивільному судочинстві. Правила територіальної підсудності цивільних справ. Наслідки порушення правил підсудності. Порядок передачі справи з одного суду до іншого.

ТЕМА: УЧАСНИКИ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ

Склад учасників справи. Процесуальні права та обов'язки учасників справи. Неприпустимість зловживання процесуальними правами. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність.

Поняття сторін у цивільному процесі. Процесуальні права та обов'язки сторін. Процесуальна співучасть. Неналежний відповідач і порядок його заміни. Залучення співвідповідачів. Процесуальне правонаступництво.

Треті особи. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Підстави та форми участі у цивільному процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб. Поняття та види представництва у цивільному процесі. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника в суді.

Цивільно-процесуальний статус помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника. Цивільно-процесуальний статус свідка. Цивільно-процесуальний статус експерта та експерта з питань права. Цивільно-процесуальний статус перекладача. Цивільно-процесуальний статус спеціаліста.

ТЕМА: УМОВИ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття процесуальних строків та їх види. Обчислення процесуальних строків. Початок перебігу й закінчення процесуальних строків. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.

Судові виклики і повідомлення. Поняття та види судових повісток. Порядок вручення судових повісток. Розшук відповідача.

Поняття і види судових витрат. Судовий збір. Види витрат, пов'язані з розглядом справи. Забезпечення та попередня оплата судових витрат. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати. Розподіл судових витрат між сторонами.

Поняття та види заходів процесуального примусу. Підстави та порядок застосування заходів процесуального примусу.

ТЕМА: ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Поняття доказування в цивільному процесі. Суб'єкт та предмет доказування. Види засобів доказування: письмові, речові та електронні докази, висновки експертів, показання свідків. Обов'язок доказування та подання доказів. Факти, які не потребують доказування.

Докази в цивільному судочинстві: поняття, види, забезпечення. Поняття та види судових доказів. Оцінка доказів. Забезпечення доказів.

ТЕМА: ПОЗОВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття позову і його елементи. Види позовів. Право на звернення до суду за судовим захистом. Зміна позову. Відмова від позову і визнання позову. Мирова угода сторін. Підстави та види забезпечення позову. Зустрічне забезпечення.

Письмові заяви учасників справи. Заяви по суті справи, їх види. Позовна заява, її зміст і форма. Заяви з процесуальних питань.

Відкриття провадження у справі. Процесуальний порядок пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху, повернення заяви. Підстави для відмови у відкритті провадження у справі. Правові наслідки відкриття провадження у справі. Об'єднання та роз'єднання позовів.

Поняття, завдання та строки підготовчого провадження. Захист інтересів відповідача від пред'явленого позову. Відзив, заперечення та зустрічний позов. Порядок проведення підготовчого засідання.

Підстави проведення врегулювання спору за участю судді. Порядок проведення. Припинення врегулювання спору за участю судді.

Процесуальний порядок судового розгляду. Завдання та строки розгляду справи по суті. Відкриття розгляду справи по суті. З'ясування обставин справи та дослідження доказів. Судові дебати та ухвалення рішення. Фіксування судового процесу.

Відкладення розгляду справи та перерва в її розгляді. Зупинення провадження по справі. Закриття провадження у справі. Залишення позову без розгляду.

Справи, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження. Строк розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження. Клопотання позивача

про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження. Процесуальний порядок розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження.

Умови та порядок проведення заочного розгляду цивільної справи.

ТЕМА: РІШЕННЯ СУДУ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Поняття та види рішень суду. Вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Зміст судового рішення. Проголошення судового рішення. Усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив. Набрання рішенням суду законної сили.

ТЕМА: НАКАЗНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Сутність наказного провадження. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Порушення наказного провадження. Порядок розгляду заяв про видачу судового наказу. Зміст судового наказу. Скасування судового наказу. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві.

ТЕМА: ОКРЕМЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Загальна характеристика окремого провадження, його особливості. Справи про зміну правового статусу фізичної особи та встановлення фактів, що мають юридичне значення (визнання фізичної особи обмежено дієздатною чи недієздатною; надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності; визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою; усиновлення; встановлення фактів, що мають юридичне значення).

Справи про визнання або відновлення неоспорюваних суб'єктивних прав (відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі; передача безхазяйної нерухомої речі в комунальну власність; визнання спадщини відумерлою).

Справи про застосування встановлених законом заходів щодо захисту прав та законних інтересів (надання особі психіатричної допомоги в примусовому порядку; справи про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу; справи про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю щодо юридичних та фізичних осіб; справи про видачу і продовження обмежувального припису).

ТЕМА: ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ

Поняття та сутність апеляційного провадження. Суди апеляційної інстанції.

Право апеляційного оскарження: суб'єкти та особливості реалізації. Об'єкти апеляційного оскарження. Строки апеляційного оскарження. Форма і зміст апеляційної скарги. Порядок подання та прийняття апеляційної скарги до розгляду.

Відкриття апеляційного провадження. Залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги. Підстави для відмови у відкритті апеляційного провадження. Відзив на апеляційну скаргу, приєднання до апеляційної скарги, доповнення, зміна апеляційної скарги або відкликання її або відмова від неї.

Межі та порядок розгляду справи апеляційним судом. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи.

Повноваження суду апеляційної інстанції. Ухвала та постанова суду апеляційної інстанції, їх зміст. Окрема ухвала апеляційного суду. Законна сила постанови і ухвали суду апеляційної інстанції.

Поняття та сутність касаційного провадження. Право та строк касаційного оскарження. Порядок подання, форма та зміст касаційної скарги.

Відкриття касаційного провадження у справі. Залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги. Підстави для відмови у відкритті касаційного провадження у справі. Відзив на касаційну скаргу, приєднання до касаційної скарги, доповнення, зміна касаційної скарги або відкликання її та відмова від неї.

Межі розгляду справи судом касаційної інстанції. Процесуальний порядок та строк розгляду справи судом касаційної інстанції. Підстави для передачі справи на розгляд та особливості розгляду справи палатою, об'єднано палатою або Великою Палатою Верховного Суду. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи.

Повноваження суду касаційної інстанції. Постанова суду касаційної інстанції, її зміст. Окрема ухвала касаційного суду.

Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

ТЕМА: ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ ТА РІШЕНЬ ІНШИХ ОРГАНІВ

Виконання судових рішень як частина цивільного процесу. Джерела виконавчого законодавства. Органи примусового виконання судових рішень. Повноваження суду у виконавчому провадженні. Особи, які беруть участь у виконавчому провадженні, їх права та обов'язки.

Порядок видачі виконавчих листів. Відкриття виконавчого провадження. Відкладення виконавчих дій. Зупинення, припинення, закінчення виконавчого провадження. Повернення виконавчого документа. Відстрочка і розстрочка виконання судових актів, зміни способу і порядку їх виконання. Заходи примусового виконання. Поворот виконання судових рішень.

Судовий контроль за виконанням судових рішень, його правова природа.

ТЕМА: ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ, МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ АРБІТРАЖІВ В УКРАЇНІ

Визнання та звернення до виконання рішення іноземного суду, що підлягає примусовому виконанню. Строки пред'явлення рішення іноземного суду до примусового виконання. Порядок подання клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Розгляд клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду. Підстави для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду.

Визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню. Порядок та розгляд подання клопотання про визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.

Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу. Порядок розгляду заяви про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу. Підстави для відмови у визнанні і наданні дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу. Ухвала суду про визнання і надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу або про відмову у визнанні і наданні дозволу на виконання. Добровільне виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу про стягнення грошових коштів. Надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, якщо місце арбітражу знаходиться на території України.

Провадження у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів.

ТЕМА: ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття втрати судового провадження. Процесуальний порядок відновлення втраченого судового провадження. Рішення суду про відновлення втраченого судового провадження.

ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Предмет міжнародного цивільного процесу. Джерела міжнародного цивільного процесу.

Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб. Процесуальна правоздатність і дієздатність іноземців та осіб без громадянства, юридичних осіб. Процесуальне представництво іноземних осіб у цивільному процесі.

Судовий імунітет іноземних держав, її дипломатичних представників та міжнародних організацій.

Загальні правила підсудності судам України справ з іноземним елементом. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученням до іноземних судів.

Порядок звернення до Європейського суду з прав людини. Суб'єкти звернення до Європейського суду з прав людини. Правила подання заяви до розгляду у Європейському суді з прав людини. Умови та порядок подання заяви до розгляду у Європейському суді з прав людини.

Критерії прийнятності заяви до розгляду у Європейському суді з прав людини: юрисдикційні критерії прийнятності; процесуальні критерії прийнятності; матеріальні критерії прийнятності.

Процедура розгляду справ у Європейському суді з прав людини. Стадії провадження: відкриття провадження у справі; провадження щодо прийнятності заяви до розгляду ЄСПЛ; розгляд справи по суті; прийняття рішення.

Особливі процедури розгляду справ у ЄСПЛ. Процедура дружнього врегулювання спору. «Невідкладний» розгляд заяви згідно з Правилами процедури Європейського суду з прав людини. Процедура прийняття пілотного рішення у справі. Функції судді-доповідача. Повноваження судді, який засідає одноособово, комітету суддів, палати

Суду. Розгляд конкретних справ та винесення рішення по суті справи як основна функція Палати Суду. Юрисдикція Великої Палати Суду.

ТЕМА: АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ РОЗГЛЯДУ ЦИВІЛЬНИХ СПРАВ

Значення третейського розгляду цивільно-правових спорів. Порядок розгляду спорів третейським судом.

Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорювання рішень міжнародних комерційних арбітражів. Судовий розгляд справи про оскарження рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу. Підстави для скасування рішення третейського суду. Підстави для скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу. Ухвала суду у справі про скасування рішення третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу.

Виконання рішень Європейського суду з прав людини. Складові частини виконання рішення Європейського суду з прав людини: виконання рішення в частині виплати справедливої сатисфакції; вжиття інших заходів індивідуального характеру; механізм виконання рішень Європейського суду в частині вжиття заходів загального характеру.

Процедура контролю за виконанням рішень Європейського суду з прав людини. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішення ЄСПЛ.

Законодавство та юридична практика України з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини. Компетенція Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

ТЕМА: ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ, ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ. КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Поняття, сутність та значення кримінального процесу. Завдання кримінального провадження. Система стадій кримінального процесу. Кримінально-процесуальні гарантії: поняття та система. Поняття та види процесуальних актів. Джерела кримінального процесуального права України.

ТЕМА: ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття, значення та система засад кримінального провадження. Відповідність змісту та форми кримінального провадження за відсутності підозрюваного або обвинуваченого (*in absentia*) і кримінального провадження в умовах воєнного стану загальним засадам кримінального провадження. Верховенство права у кримінальному провадженні з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. Законність у кримінальному процесі. Недоторканність житла чи іншого володіння особи, таємниця спілкування та невтручання у приватне життя у кримінальному провадженні. Засада змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Засада забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності. Зміст засади диспозитивності у кримінальному процесі. Зміст і значення презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини.

ТЕМА: СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття і класифікація суб'єктів кримінального провадження, сторони кримінального провадження.

Суд (суддя), слідчий суддя, присяжний як суб'єкти кримінальної процесуальної діяльності. Прокурор та його повноваження у кримінальному процесі. Слідчий, дізнавач, керівник органу досудового розслідування, керівник органу дізнання та їх повноваження.

Підозрюваний, обвинувачений, їх процесуальне становище. Захисник у кримінальному процесі, його права та обов'язки. Обов'язкова участь захисника.

Потерпілий та його представник у кримінальному процесі. Їх процесуальний статус. Свідок у кримінальному процесі, його права, обов'язки та відповідальність.

ТЕМА: ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ. КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ДОКАЗІВ

Поняття, значення та мета кримінального процесуального доказування. Поняття і класифікація доказів. Процесуальні джерела доказів. Суб'єкти доказування. Умови та процесуальний порядок визнання доказів недопустимими.

ТЕМА: ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Способи відшкодування (компенсації) шкоди у кримінальному провадженні. Поняття та види шкоди, яка підлягає відшкодуванню (компенсації) у кримінальному провадженні. Процесуальний порядок пред'явлення та вирішення цивільного позову у кримінальному провадженні. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю.

ТЕМА: ЗАПОБІЖНІ ЗАХОДИ

Запобіжні заходи: поняття та види. Особисте зобов'язання та особиста порука. Застава як запобіжний захід. Домашній арешт: підстави та порядок застосування. Тримання під вартою: підстави та порядок застосування, строки тримання особи під вартою. Затримання особи: види та порядок застосування, момент та строки затримання.

ТЕМА: ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ

Поняття, значення, завдання та форми досудового розслідування. Підслідність: поняття та види. Об'єднання і виділення матеріалів досудового розслідування. Строки досудового розслідування. Ознайомлення з матеріалами досудового розслідування до його завершення.

ТЕМА: СЛІДЧІ ДІЇ

Поняття, суть та значення слідчих (розшукових) дій. Види та класифікація слідчих (розшукових) дій. Загальні вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій та процесуальний порядок їх оформлення. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення допиту. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення обшуку. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення огляду. Експертиза трупа, підстави і процесуальний порядок її проведення. Експертиза у

кримінальному провадженні: підстави проведення та порядок залучення експерта. Поняття, види, порядок проведення та процесуальне оформлення негласних слідчих (розшукових) дій. Втручання у приватне спілкування.

ТЕМА: ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Поняття та значення повідомлення особі про підозру. Підстави та процесуальний порядок повідомлення особі про підозру.

ТЕМА: ЗУПИНЕННЯ ТА ЗАКІНЧЕННЯ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА

Підстави і процесуальний порядок зупинення досудового розслідування. Форми закінчення досудового розслідування. Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи. Звільнення особи від кримінальної відповідальності. Звернення до суду з обвинувальним актом.

ТЕМА: ПІДСУДНІСТЬ ТА ПІДГОТОВЧЕ СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття та види підсудності у кримінальному провадженні. Поняття, суть і значення підготовчого судового провадження. Строки і порядок підготовчого судового провадження. Рішення, що можуть бути прийняті у підготовчому судовому засіданні.

ТЕМА: СУДОВИЙ РОЗГЛЯД

Поняття, суть, значення та завдання стадії судового розгляду. Загальні положення судового розгляду та їх характеристика. Межі судового розгляду. Судовий розгляд та його етапи. Судові рішення: види, вимоги до форми та змісту, порядок ухвалення, проголошення. Поняття, значення, види, структура та зміст вироку. Ухвала суду, її зміст.

ТЕМА: ПРОВАДЖЕННЯ З ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Види проваджень з перегляду судових рішень у кримінальному процесі. Поняття, завдання та основні риси касаційного провадження. Провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

ТЕМА: ОСОБЛИВІ ПОРЯДКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття, сутність та види особливих порядків кримінального провадження. Кримінальне провадження на підставі угод. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб. Загальні правила кримінального провадження щодо неповнолітніх.

ТЕМА: МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Поняття, сутність і загальні засади міжнародного співробітництва під час кримінального провадження. Міжнародна правова допомога при проведенні процесуальних дій. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція). Особливості кримінального провадження у порядку перейняття. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передача засуджених осіб.